

**Tjänsteutlåtande**

Utfärdat 2024-04-24

Diarienummer: N608-0780/24

Handläggare: Monika Johansson

E-post: [helena.lindberg@forskola.goteborg.se](mailto:helena.lindberg@forskola.goteborg.se)

## Yttrande över motion av Axel Darvik (L) och Eva Flyborg (L) om att skydda barn från att utbildningspersonal upprätthåller hedersbaserat tvång av religiösa symboler och klädesplagg

### Förslag till beslut

1. Förskolenämnden avstyrker motionen och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande till kommunstyrelsen.
2. Paragrafen är omedelbart justerad.

### Sammanfattning

Kommunstyrelsen har översänt en motion av Axel Darvik (L) och Eva Flyborg (L) om att skydda barn från att utbildningspersonal upprätthåller hedersbaserat tvång av religiösa symboler och klädesplagg, H 2024 nr 39. I motionen beskrivs kvinnoförtrycket inom hederskulturen som ett systematiskt och legitimerat sätt av en stor del av den vuxna omgivningen i för- och grundskola. Motionärerna påpekar att för- eller grundskola inte ska bidra till att segregera flickor och pojkar. Motionärerna menar att staden måste skydda barnen och att personalen behöver stärkt stöd så att de står emot att reproducera hedersbaserat tvång under utbildningen. För att förhindra detta föreslår motionärerna att kommunfullmäktige ska besluta om ett antal uppdrag enligt nedan:

- a. kartlägga förekomsten av upprätthållandet av påtvingade religiösa kläder eller symboler på barn i kommunens verksamhet
- b. utreda skärpningar och/eller kompletteringar i relevanta styrdokument för att garantera att skolpersonal inte upprätthåller tvång av religiösa symboler på barn
- c. personal i dessa verksamheter ges ett starkare stöd att stå emot krav från föräldrar att upprätthålla religiöst eller hederbaserat tvång till exempel genom symboler på barnen under utbildningen
- d. jobba för att barn i förskola och lågstadium inte tvingas bära religiösa symboler eller klädesplagg.

### Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

## **Bedömning ur ekologisk dimension**

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

## **Bedömning ur social dimension**

Författningar som skollag och förskolans läroplan fastställer att förskolan vilar på demokratins grund och verksamheten ska utformas utifrån grundläggande demokratiska värderingar. Vidare ska förskolan främja aktningen för varje människas egenvärde samt förbereda barnen för delaktighet och ansvar gällande rättigheter och skyldigheter i ett demokratiskt samhälle.

## **Barnkonventionen**

Alla barn har enligt barnkonventionen rätt till en uppväxt fri från förtryck och våld, rätt att utifrån ålder och mognad styra över sina livsval och rätt till ett privatliv. I artikel 2 i barnkonventionen framgår det att alla barn har samma rättigheter och att ingen får diskrimineras.

## **Samverkan**

Information har skett med de fackliga organisationerna vid förvaltningssamverkan den 22 maj 2024.

## **Bilaga**

Motion av Axel Darvik (L) och Eva Flyborg (L) om att skydda barn från att utbildningspersonal upprätthåller hedersbaserat tvång av religiösa symboler och klädesplagg, H 2024 nr 39.

## Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt en motion av Axel Darvik (L) och Eva Flyborg (L) om att skydda barn från att utbildningspersonal upprätthåller hedersbaserat tvång av religiösa symboler och klädesplagg, H 2024 nr 39.

Förskolenämndens yttrande ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast den 1 juni 2024.

## Beskrivning av ärendet

Motionens innehåll avser att skydda barn från att utbildningspersonal upprätthåller hedersbaserat tvång av religiösa symboler och klädesplagg genom att föreslå kommunstyrelsen att ge förskolenämnden och grundskolenämnden följande uppdrag:

- a. att kartlägga förekomsten av upprätthållandet av påtvingade religiösa kläder eller symboler på barn i kommunens verksamhet
- b. att utreda skärpningar och/eller kompletteringar i relevanta styrdokument för att garantera att skolpersonal inte upprätthåller tvång av religiösa symboler på barn
- c. att personal i dessa verksamheter ges ett starkare stöd att stå emot krav från föräldrar att upprätthålla religiöst eller hederbaserat tvång till exempel genom symboler på barnen under utbildningen
- d. att jobba för att barn i förskola och lågstadium inte tvingas bära religiösa symboler eller klädesplagg

Författningar som skollag och förskolans läroplan fastställer att förskolan ska vila på demokratisk grund och verksamheten ska utformas utifrån grundläggande demokratiska värderingar. Vidare ska förskolan främja aktningen för varje människas egenvärde samt förbereda barnen för delaktighet och ansvar gällande rättigheter och skyldigheter i ett demokratiskt samhälle.

Enligt styrdokumentet ska förskolan arbeta för att främja en god relation och kommunikation med alla vårdnadshavare. Rektor har uppdrag att skapa förståelse och kunskap hos vårdnadshavare om de lagar som styr utbildningen i förskolan, samt skapa förståelse för innebörden av förskolepersonalens uppdrag och var gränser går. Det ligger i varje chefs ansvar att tydligt markera och vidta nödvändiga åtgärder i de fall personal inte agerar i enlighet med den värdegrund verksamheten vilar på.

Utöver utredningsskyldigheter utifrån skollagen har huvudman skyldighet att utreda ur ett arbetsrättsligt perspektiv. Framkommer misstankar om att förskolans personal inte agerar i enlighet med den värdegrund verksamheten vilar på, aktualiseras huvudmannens utredningsskyldighet enligt skollagen, samt en arbetsrättslig utredningsskyldighet utifrån varje chefs arbetsgivaransvar.

Förskolan ska främja barnens förmåga att ta ansvar för sig själva. Religiös och kulturell klädsel och utsmyckning är tillåten i förskolan. Förskolepersonal kan inte garantera att barns klädsel, utsmyckning och beteende under dagen i förskolan sker inom religiösa, kulturella eller individuella norm- och värdesystem. Vårdnadshavarna har ansvar för att barnen kommer klädda för att delta i förskolans utbildning. Klädsel eller utsmyckning ska inte hindra barnet från att delta i förskolans verksamhet. Förskolepersonal kan föra dialog med barnet om att ta av eller på ett klädesplagg, om syftet är att säkra barnets hälsa och säkerhet. Det ingår inte i personalens uppdrag att tvinga barn att ta på eller av vissa

klädesplagg. Denna typ av tvång definieras som en kränkning av barnets integritet och kan försämra barnets förmåga att uttrycka sina gränser. Som förskolepersonal är det viktigt att vara uppmärksam på om barnet visar tecken på oro, ångest eller rädsla kopplat till bärandet av specifika klädesplagg. Förskolepersonalens skyldighet att göra en orosanmälan vid misstanke om att barnet är utsatt för våld eller förtryck gäller även vid hedersrelaterat våld eller förtryck.

Rektor har ansvar för att skapa förutsättningar för att förskolepersonalen ska kunna genomföra sitt uppdrag. Som stöd för detta tillhandahåller förvaltningen utbildningar som ”Bygga Broar”, en modell för att föra dialog kring värdegrundsfrågor med barnet i centrum, samt basutbildning för rektorer och deras medarbetare i ”Att vara liten och leva i en hederskontext”. Insatserna riktar sig till hela arbetslag och förskolor för att möjliggöra förändring över tid där pedagoger är en av de viktigaste skyddsfaktorerna för barn som lever i utsatthet.

Med utgångspunkt i det som framkommit i stadsrevisionens granskning av stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck bland barn och unga under 2023 (Granskning av förskolenämnden – verksamhetsåret 2023. N608-0329/23) har förvaltningen ansökt om samt beviljats statsbidrag från MFOF (Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd) för att ta fram en långsiktig plan för utbildning av personal och uppföljning av arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck inom förvaltningen.

## Förvaltningens bedömning

Förvaltningen ställer sig bakom motionärens uppfattning att staden måste skydda både barn och personal att stå emot hedersbaserat tvång under utbildningen.

Förvaltningen bedömer att det är av största vikt att motverka och bekämpa systematiskt förtryck samt undvika skillnader i hur flickor, pojkar eller annan behandlas i förskolans verksamhet. Förvaltningens pågående arbete utifrån Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2020–2024 är i utveckling. Fortsatt arbete kommer att ske i kombination med de rekommendationer som framkommer i stadsrevisionens granskning samt stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck bland barn och unga.

Johan Olofson

Malin Welin

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Styrning och ledning

**Expedieras till:** [stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se](mailto:stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se)

Ange diarienummer SLK-2024-00278 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.